

ایران توشه

- دانلود نمونه سوالات امتحانی

- دانلود گام به گام

- دانلود آزمون گام به گام و چک و سنجش

- دانلود فیلم و مقاله انگلیزی

- کنکور و مشاوره

IranTooshe.Ir

@irantooshe

IranTooshe

پیوست‌ها

حرکت‌گذاری یا ضبط الحركات - جمع‌های مکسر
مفاهیم و قرابت معنایی - درک مطلب

مبحث اول

حرکت‌گذاری یا ضبط الحركات

مبحث حرکت‌گذاری که برای نظام جدید مد نظر است، بیشتر پیرامون حرکت‌گذاری دومین حرف اصلی فعل‌های مزید یا مصدر آن‌ها و همچنین حرکت‌گذاری درست اسم‌های فاعل یا مفعول می‌باشد ... مهم‌ترین نکاتی که داوطلبان عزیز در این زمینه باید به آن‌ها توجه کنند عبارت‌اند از:

الف) حرکت‌گذاری فعل‌ها

۱) همان‌طور که می‌دانیم آخر فعل‌های ماضی مفرد مانند (كَتَبَ، صَعَدَ و ...) همواره **فتحه** یا همان (ـَ) است و حرکت حرف آخر فعل‌های مضارع مفرد در حالت معمولی ضمه یا همان (ـُ) می‌باشد. اما فعل‌های مضارع اگر بعد از حروف ناصبه (أَنْ، لَنْ، كَي و ...) یا ادوات جازمه (لَمْ، لَا نَهْي، لِأَمْر و ...) بیایند، ضمه آن‌ها به فتحه (ـَ) یا سکون (ـْ) تبدیل می‌شود:

فعل مضارع در حالت معمولی: يَكْتُبُ

● فعل مضارع بعد از حروف ناصبه (أَنْ، لَنْ، كَي و ...): لَنْ يَكْتُبَ

● فعل مضارع بعد از ادوات جازمه (لَمْ، لَا نَهْي و ...): لَمْ يَكْتُبْ

۲) حرکت فعل‌های مجهول: همان‌طور که می‌دانیم حرکت حرف اول فعل‌های مجهول چه در ماضی چه در مضارع ضمه (ـُ) است، اما حرکت دومین حرف اصلی در فعل‌های ماضی کسره (ـِ) و در فعل‌های مضارع فتحه (ـَ) می‌باشد. به مثال‌های زیر توجه کنید:

فعل معلوم	فعل مجهول
ماضی غَسَلَ	غُسِلَ (شسته شد)
مضارع يُغْسِلُ	يُغْسَلُ (شسته می‌شود)

۳) تشخیص حرکت درست فعل‌های ثلاثی مزید یا همان فعل‌های به باب رفته: لطفاً یکبار دیگر به وزن فعل‌های جدول زیر و حرکت دومین حرف اصلی ماضی و مضارع و مصدر آن‌ها توجه کنید:

ماضی	مضارع	مصدر
۱- أَفْعَلْ	يُفْعِلُ	إِفْعَال
أَخْرَجَ	يُخْرِجُ	إِخْرَاج
۲- فَعَّلَ	يَفْعِلُ	تَفْعِيل
عَلَّمَ	يُعَلِّمُ	تَعْلِيم
۳- فَاعَلَ	يُفَاعِلُ	مُفَاعَلَة
كَاتَبَ	يُكَاتِبُ	مُكَاتَبَة
۴- تَفَاعَلَ	يَتَفَاعَلُ	تَفَاعُل
تَشَارَكَ	يَتَشَارَكُ	تَشَارِك
۵- تَفَعَّلَ	يَتَفَعَّلُ	تَفَعُّل
تَقَرَّبَ	يَتَقَرَّبُ	تَقَرُّب

۱- البته این قاعده در مورد فعل‌هایی است که به (نون) جمع یا مثنی ختم نشده باشند. زیرا فعل‌هایی مانند (يعرفان، يعرفون و ...) که به (نون) ختم شده‌اند، هنگامی که بعد از حروف ناصبه یا جازمه قرار می‌گیرند، نون آخر آن‌ها حذف می‌گردد. به مثال زیر توجه کنید:

يعرفان } بعد از حروف ناصبه ← لَنْ يَعْرِفَا
بعد از حروف جازمه ← لَمْ يَعْرِفَا

مصدر	مضارع	ماضی
إِنْفَعَال إِنْحَرَفَ	يُنْفَعِلُ يُنْحَرِفُ	۶- إِنْفَعَلَ إِنْحَرَفَ
إِفْتِعَال إِكْتِشَافَ	يُفْتَعِلُ يُكْتَشِفُ	۷- إِفْتَعَلَ إِكْتَشَفَ
إِسْتِفْعَال إِسْتِخْرَاجَ	يَسْتَفْعِلُ يَسْتَخْرِجُ	۸- إِسْتَفْعَلَ إِسْتَخْرَجَ

از جدول بالا چند نتیجه می‌گیریم:

- ۱) حرکت دومین حرف اصلی فعل‌های ماضی مزید همیشه فتحه (ـَ) است. مانند: أَخْرَجَ، عَلَّمَ، تَفَكَّرَ و ...
- ۲) حرکت دومین حرف اصلی فعل‌های مضارع مزید، کسره (ـِ) می‌باشد مگر در باب‌های (تَفَاعُلُ) و (تَفَعُّلُ) که مانند ماضی، فتحه خواهد بود (یکبار دیگر به فعل‌های ردیف‌های ۴ و ۵ جدول صفحه قبل نگاه کنید).

توجه شاید مهم‌ترین نکته بحث حرکت گذاری (ضبط الحركات) که در کنکور سراسری از آن یک تست مطرح می‌شود همین نکته بالا باشد یعنی حرکت گذاری دومین حرف اصلی فعل‌های ماضی و مضارع.

- ۳) دقت کنید که در باب‌های (تَفَاعُلُ) و (تَفَعُّلُ)، تفاوت ماضی یا مصدر در فتحه و ضمه حرف ماقبل آخر است. به مثال‌های زیر توجه کنید:

تَفَعَّلَ: تَعَلَّمَ = فعل ماضی ← یاد گرفت
تَفَعَّلَ: تَعَلَّمَ = مصدر (اسم) ← یاد گرفتی

تَفَاعَلَ: تَكَلَّمَ = فعل ماضی ← نامه‌نگاری کرد
تَفَاعَلَ: تَكَلَّمَ = مصدر (اسم) ← نامه‌نگاری کردن

ب) حرکت گذاری اسم‌ها

الف) حرکت گذاری حرف آخر اسم‌ها:

اسم‌ها بر حسب نقشی که در جمله می‌گیرند آخر آن‌ها یا مرفوع (ـُ، ـُ، ـُ) یا منصوب (ـِ، ـِ، ـِ) یا مجرور (ـِ، ـِ، ـِ) خواهند بود:

- ۱) نقش‌هایی که مرفوع هستند: فاعل، مبتدا، خبر و ...
- ۲) نقش‌هایی که منصوب هستند: مفعول به، اسم بعد از حروف مشبّهة بالفعل یا لای نفی جنس و ...
- ۳) نقش‌هایی که مجرور هستند: اسم بعد از حروف جر، مضاف الیه و ...

توجه صفت از نظر مرفوع، منصوب و یا مجرور بودن، بستگی به موصوف خود دارد و تابع موصوف خود می‌باشد. مثال:

الكتاب المفيد
صفت

المنزل الصغير
صفت

ب) حرکت دومین حرف اصلی (اسم‌های فاعل) و (اسم‌های مفعول):

لطفاً به مثال‌های به کار رفته در جدول زیر و حرکت یک حرف ماقبل آخر آن‌ها توجه بفرمایید:

مضارع	اسم فاعل (صفت فاعلی)	اسم مفعول (صفت مفعولی)
يُرْسِلُ	مُرْسِل (فرستنده)	مُرْسَل (فرستاده شده)
يَسْتَخْرِجُ	مُسْتَخْرِج (استخراج کننده)	مُسْتَخْرَج (استخراج شده)
يُكْتَشِفُ	مُكْتَشِف (اکتشاف کننده)	مُكْتَشَف (اکتشاف شده)

دقت کنید اسم‌های فاعلی که به باب نرفته‌اند مانند (صانع، خالق، عالم و ...)، یک حرف ماقبل آخر آن‌ها نیز کسره (ـِ) دارد.

ج) حرکت گذاری حروف

- ۱) دقت کنید که خیلی از کلمات در عربی با تغییر یک حرکت، معنی و نوع آن‌ها به‌طور کلی تغییر می‌کند. به مورد زیر دقت کنید:

مَنْ (اسم): چه کسی، کسی که
مِنْ (حرف جر): از

- ۲
- اِنَّ (همانا، به درستی که) ← اصولاً یا اول جمله می‌آید یا بعد از فعل‌های (قال، يقول، يقولون و...) .
- اَنْ (که) ← اول جمله نمی‌آید.
- اَنْ (که) ← حرف ناصبه است یعنی بعد از آن فعل مضارع منصوب می‌آید.
- اِنْ (اگر) ← حرف شرط است یعنی جمله شرطی می‌سازد و فعل شرط و جواب شرط دارد.
- دقت کنید که «اِنَّ» و «اَنْ» حروف مشبهة بالفعل هستند و با اسم می‌آیند و هرگز مستقیماً بعد از آن‌ها فعل نمی‌آید.

جمع‌بندی

- برای حرکت گذاری کلمات باید به موقعیت و نقش آن‌ها در جمله توجه کرد. مهم‌ترین نکات مباحث ضبط الحركات عبارت‌اند از:
- توجه به حرکت دومین حرف اصلی فعل‌های مزید
 - توجه به (اسم فاعل) یا (اسم مفعول) بودن کلمه و اینکه حرکت دومین حرف اصلی اسم‌های فاعل کسره است نه فتحه. مثال:

اسم فاعل: فرستنده: المُرْسِل
اسم مفعول: فرستاده شده: المُرْسَل

آزمون مبحث ضبط الحركات

عين الخطأ في ضبط الحركات (۱۲۵۲-۱۲۴۲)

ریاضی - ۹۸

۱۲۴۲-

- ۱ عَلَيَّكُمْ بِمَكَارِمِ الْأَخْلَاقِ فَإِنَّ رَبِّي بَعَثَنِي بِهَا!
۲ اللَّهُمَّ انْفَعْنِي بِمَا عَلَّمْتَنِي وَعَلِّمْنِي مَا يَنْفَعُنِي!
۳ كُنْ صَادِقًا مَعَ نَفْسِكَ وَمَعَ الْآخِرِينَ فِي الْحَيَاةِ!
۴ اتَّصِلْ بِصَدِيقِهِ مُصْلِحَ السَّيَّارَاتِ لِكَيْ يُصْلِحَ سَيَّارَتَهُمْ!

هنر - ۹۸

۱۲۴۳-

- ۱ أَمَرَهُمْ ذُو الْقُرْنَيْنِ بِأَنْ يَأْتُوا بِالْحَدِيدِ وَالنُّحَاسِ!
۲ مَنْ لَا يَسْتَمِعَ إِلَى الدَّرْسِ جَدِّدًا يَرُسُبْ فِي الْإِمْتِحَانِ!
۳ عَلَّقَ إِبْرَاهِيمُ (ع) الْفَأْسَ عَلَى كَيْفِ أَصْغَرَ الْأَصْنَامِ!
۴ أَتَذَكَّرُ خِيَامَ الْحُجَّاجِ فِي مَنِيَّ وَعَرَفَاتٍ وَرَمِي الْجَمْرَاتِ!

تجربی - ۹۸

۱۲۴۴-

- ۱ تَجْتَهَدُ الْأُمُّ لِتَرْبِيَةِ أَوْلَادِهَا اجْتِهَادًا بِالْغَا!
۲ حَاوَلَ الْعُلَمَاءُ مَعْرِفَةَ سِرِّ تِلْكَ الظَّاهِرَةِ الْعَجِيبَةِ!
۳ لِأَنَّ الْكُتُبَ تَجَارِبُ الْأُمَمِ عَلَى مَرِّ آلَافِ السِّنِينَ!
۴ شَجَرَةٌ يَسْتَخْدِمُهَا الْمُرَارِعُونَ كَسِيَا حَوْلَ الْمَزَارِعِ!

انسانی - ۹۸

۱۲۴۵-

- ۱ يَبْلُغُ الصَّادِقُ بِصِدْقِهِ مَا لَا يَبْلُغُهُ الْكَاذِبُ بِاحْتِيَالِهِ!
۲ لِكُلِّ إِخْتِرَاعٍ عِلْمِيٍّ وَابْتِكَارٍ وَجْهٌ نَافِعٌ وَوَجْهٌ مُضِرٌّ!
۳ يَتِمُّ التَّوَاؤُنُ فِي الطَّبِيعَةِ مِنْ خِلَالِ وُجُودِ رَوَابِطِ مُتَدَاخِلَةٍ!
۴ عَلَى كُلِّ النَّاسِ أَنْ يَتَعَاشِلُوا مَعَ بَعْضِهِمْ تَعَايِشًا سَلَمِيًّا!

زبان - ۹۸

۱۲۴۶-

- ۱ لَمَّا رَجَعَ النَّاسُ شَاهَدُوا أَصْنَامَهُمْ مُكْسَرَةً!
۲ الْكَأْسُ رُجَاجَةٌ يُشْرَبُ فِيهَا الْمَاءُ أَوِ الشَّاي أَوِ الْقَهْوَةُ!
۳ إِزْدَادَتْ هَذِهِ الْخُرَافَاتُ فِي أَدْيَانِ النَّاسِ عَلَى مَرِّ الْعُصُورِ!
۴ فَزَرَ أَرْبَعَةُ طُلَاطٍ أَنْ يَغَيَّبُوا عَنِ الْإِمْتِحَانِ فَاتَّصَلُوا بِالْأُسْتَاذِ!

خارج انسانی - ۹۸

۱۲۴۷-

- ۱ كَانَتْ مَكْتَبَةُ جُنْدِي سَابُور فِي خُوزِسْتَانِ أَكْبَرِ مَكْتَبَةٍ فِي الْعَالَمِ.
۲ تُمْنَحُ هَذِهِ الْجَائِزَةُ فِي كُلِّ سَنَةٍ إِلَى مَنْ يُفِيدُ الْبَشَرِيَّةَ.
۳ بَدَأَ الْفَلَّاحُ يُفَكِّرُ فِي سَبَبِ ذَلِكَ وَ يُرَاقِبُ الْمَرْعَةَ.
۴ سَمِعَ الدُّلْفَيْنِ يَفُوقُ سَمْعَ الْإِنْسَانِ عَشْرَ مَرَّاتٍ.

خارج انسانی - ۹۸

۱۲۴۸-

- ۱ نَقَّارُ الْخَشَبِ يَنْقُرُ جَذَعَ الشَّجَرَةِ بِمَنْقَارِهِ.
۲ تُعَدُّ النِّفَايَاتُ الصَّنَاعِيَّةُ تَهْدِيدًا لِنِظَامِ الطَّبِيعَةِ.
۳ فِي السَّنَةِ الْعِشْرِينَ مِنْ عُمُرِهِ كَانَ غَامَلًا بَسِيطًا.
۴ سَوَّقُهَا الْمَشْهُورُ بِأَنَّهُ أَكْبَرُ سَوِّقِ مُسَقَّفِ فِي الْعَالَمِ.

- ١ هو من الحيوانات اللَّبُونَةُ التي تُرَضِّعُ صِغَارَهَا.
- ٣ كيف كانت اخلاقُ الطالب الذي كان يَلْتَفِتُ الى الوراء.
- ٢ حينَ زُرْتُ انا و امّك هاتان المدينتين المُقدَّستين.
- ٤ احبُّ اَنْ اَكْتُبَ اِنْشاءً تحت عنوان «في محضرِ المُعلِّم».

- ١ حَاوَلُ العُلَمَاءُ معرفةَ سِرِّ تلكَ الظاهرة.
- ٣ تَحَدَّثَ هذه الظاهرة بعدَ ما يلاحظُ الناسُ غيمةً سوداء.
- ٢ فَوَجَدُوا اَنَّ جميعَ الاسماكِ المُنتشرة على الارض بحجم واحد.
- ٤ هذه الظاهرة تحدثُ في أمريكا الوسطى و الناسُ يَحْتَفِلُونَ بِهَا.

- ١ يُشَاهِدُ اعضاءُ الأسرة فلماً رائعاً حَوَلَ الدلائلِ.
- ٣ العالمُ مملوءٌ بِعجائب و غرائبٍ تحتاجُ التَّفَكُّرَ.
- ٢ الدَّلَالَةُ تُسْتَطِيعُ اَنْ تتكَلَّمَ باستخدامِ اصواتٍ مُعَيَّنة.
- ٤ يَتَعَارَفُ الزملاءُ مع بعضهم في بدايةِ السنة.

- ١ اي مهنة افضلُ لِتَقْدُّمِ و خدمةِ الناسِ.
- ٣ الاولادُ جالسونَ في العُرْفَةِ الكبيرة و يطالعونَ دروسهم.
- ٢ يا عاقل! اَعْتَبِرْ مِنْ اخطاءِ الآخرين لَأَنْ عمرك قصير.
- ٤ مَنْ يُحَاوِلُ بَثَّ الخِلافِ بينَ المسلمين فهو جاهلٌ.

١٢٥٣- مَيِّزُ الخِطَأِ في ضبط حركة (اسم فاعل) او (اسم مفعول):

- ١ اِسْتَحْدَمَ الطالبُ ذكاهه الخاصَّ للوصول الى الجواب المطلوب.
- ٣ يَرْفَعُ الله المُستضعفينَ و يُذِلُّ المُستكبرينَ و يُهْلِكُ الجائرينَ.
- ٢ الناسُ في مَسِيرِ حياتهم يَبْحَثُونَ عن اَصْدِقَاءٍ مُخْلِصِينَ.
- ٤ الشُعراءُ اَنشَدُوا اَبْيَاتاً بالعربية و الفارسية و سَمَّوها بِالْمُلَمَّعِ.

١٢٥٤- مَيِّزُ الخِطَأِ في ضبط حركة (ان):

- ١ اِنْ تَنْصَرُوا الله يَنْصِرْكُمْ و يُثَبِّتْ اَقْدَامَكُمْ.
- ٣ ربي اِنِّي اعوذ بك اَنْ اَسْأَلَكَ ما ليس لي به عِلْمٌ.
- ٢ اِنَّ اكْبَرَ العيبِ اَنْ نَعِيبَ ما فيكَ مِنْهُ.
- ٤ اَنْ صَبَرَ الرجلُ على المصائب ظَفَرَ.

١٢٥٥- مَيِّزُ الصحيح في ضبط حركات افعال الجُمْل:

- ١ العاقلُ يَتَفَكَّرُ و يَتَأَمَّلُ في خَلْقِ السموات و الارض.
- ٣ الامِينُ يَحْتَفِظُ بالاسرار و يُحَافِظُ على الامانةِ.
- ٢ قالَ صديقي: لَمْ يَشْرَحْ المعلمُ الدرسَ جَيِّداً.
- ٤ لا يَنْتَفِعُ اَحَدٌ مِنَ العُدوانِ و العُقلاءُ يَتَعَايَشُونَ بِسَلامٍ.

١٢٥٦- مَيِّزُ الصحيح في ضبط الحركات:

- ١ هذا الرجلُ يُسَاعِدُ الفقراءَ و المساكينَ و يَحْتَرِمُهُم.
- ٣ قالَ المُتَكَلِّمُ: كُلُّ نَفْسٍ ذَاتةُ مَوْتٍ.
- ٢ التلميذُ المُجْتَهِدُ يَتَقَدَّمُ في دُرُوسِهِ و يُفَكِّرُ في مُسْتَقْبَلِهِ.
- ٤ هذا المزارعُ سَاعَدَ جيرانه و هو يَتَأَمَّلُ اِكْتِسَابَ الحسناتِ.

١٢٥٧- مَيِّزُ المناسب للفراغ: (..... النفسُ اَمارةٌ بالسوءِ فانتهبوا لاَتَتَّبِعُوهَا).

- ١ اِنْ - اَنْ
- ٢ اَنَّ - اَنْ
- ٣ اِنَّ - اَنْ
- ٤ اَنْ - اِنْ

مَيِّزُ الاِخْطَأِ من حيث ضبط الحركات (١٢٥٨ و ١٢٥٩):

١٢٥٨- (المُتَفَرِّجُونَ في المَلْعَبِ كَثيرونَ و يُشَاهِدُونَ المُبَاراةَ و يُشَجِّعُونَ فَرِيقَهُمَ و لا يُهاجِمُ اَحَدٌ مِنْهُمُ اللّاعِينَ اَوْ الحَاضِرِينَ.)

- ١ يُشَاهِدُونَ - لا يُهاجِمُ
- ٢ يُشَجِّعُونَ - لا يُهاجِمُ
- ٣ يُشَجِّعُونَ - الحَاضِرِينَ
- ٤ المُتَفَرِّجُونَ - يُشَاهِدُونَ

١٢٥٩- (في ضيافةٍ حَدَثَتْ مُناقشةٌ حولَ قضيةٍ فلما رَأَى صاحِبُ المنزلِ شِدَّةَ الجِدالِ بَيْنَ الحاضِرِينَ، فقام اَحَدُ اَظْلامٍ اَنْ يُوَضِّحَ المَوْضُوعَ، فَوَضَّحَهُ جَيِّداً.)

- ١ مُناقشةٌ - اَحَدُ
- ٢ الجِدالِ - يُوَضِّحَ
- ٣ وَضَّحَهُ - الحَاضِرِينَ
- ٤ مُناقشةٌ - الحَاضِرِينَ

١٢٦٠- مَيِّزُ ما ليس فيه خِطَأٌ:

- ١ تَذَوَّقَ المَرِيضُ الدواءَ مُنَزَّعِجاً.
- ٢ المصاعِبُ تُسَبِّبُ تَقْوِيَةً تَحَقَّلُ الانسانَ.
- ٣ لِلْكَلامِ اَدَابٌ يَجِبُ عَلَى المُتَكَلِّمِ اَنْ يَعْمَلَ بِهَا.
- ٤ احبُّ مُشاهدةَ كرة القدم اكثر من الذهابِ الى المَلْعَبِ.

١٢٦١- مَيِّزُ الجواب الذي كُلُّ افعاله غير صحيحة من حيث ضبط الحركات:

- ١ العاقلُ يَتَواضَعُ للناسِ و لا يَتَكَلَّمَ اِلا بِهدوءٍ.
- ٢ يَنْطَلِقُ هذا الفلاحُ الى حَقْلَةٍ مَسْرُوراً و هو يَتَوَكَّلُ عَلَى الله.
- ٣ لِنَسْتَمَعَ الى كلامِ الحَقِّ و لا نُجادِلُ المؤمنينَ.
- ٤ ايها العقلاء اجتهدوا في اعمالكم و لا تَتَكَاسَلُوا في القيامِ باعمال الخير.

۱۳۳۲-گزینه ۲ با توجه به مصدر تشجیعاً (بر وزن تفعیل) فعل شَجَّعَ (بر وزن فَعَّلَ) و مصدر آن = تشجیع (بر وزن تفعیل) است.

۱۳۳۳-گزینه ۲ «مُتَأَخَّراً» از جنس فعل جمله نمی باشد، بلکه «حال» است، اما در سایر گزینه ها کلمات (ابتساماً، إحسان و مُسَاعَدَةً) مفعول مطلق هستند.

۱۳۳۴-گزینه ۲ (هشامٌ) انجام دهنده کار است و بعد از فعل «طاف» (طواف کرد، مراسم حج را انجام داد) آمده و مرفوع است، بنابراین فاعل عبارت می باشد و ضمیر متصل یعنی (ه) چون به فعل متصل شده است، حتماً مفعول به است. (ل) حرف جر و «کثرة» مجرور به حرف جر است.

۱۳۳۵-گزینه ۴ (وصیة) مستقیماً بعد از حرف جر آمده است، بنابراین مجرور به حرف جر است و ضمیر (ه) چون به «ذکریات» (ذکریات اسم است، نه فعل) متصل شده، حتماً مضاف الیه است و کلمه (جداریة) از نظر جنس و تعداد و اعراب، تابع کلمه قبل از خود می باشد، بنابراین صفت است.

یادآوری: فرق (جار و مجرور) با (مجرور به حرف جر)؟

* به حرف جر به علاوه کلمه بعد از خود، جار و مجرور گفته می شود، یعنی جار و مجرور از دو بخش (حرف جر + کلمه بعد از آن) تشکیل می شود، اما مجرور به حرف جر فقط شامل اولین کلمه بعد از حرف جر است:

مجرور به حرف جر ← جار و مجرور
↑
... في الصف / إلى المنزل ...
↓
مجرور به حرف جر ← جار و مجرور

۱۳۳۶-گزینه ۳ فعل «يَدْفَنُ» بر وزن «يَفْعُلُ» است، بنابراین به «باب افعال» نرفته است، چون حرف اول مضارع باب افعال با «م» شروع می شود و بر وزن «يَفْعُلُ» است.

گزینه (۲): کلمه (نَفْس) مفرد مؤنث و مفعول به است، نه فاعل.

گزینه (۴): الصیادون فاعل است، نه مفعول به.

۱۳۳۷-گزینه ۳ (التربية) در سؤال (مبتدا) است، نه صفت. در ضمن کلمه ای که مستقیماً بعد از حرف واو می آید، هرگز صفت واقع نمی شود، بلکه یا معطوف است یا اول جمله جدید به شمار می رود.

۱۳۳۸-گزینه ۲ در گزینه (۲) کلمه (الْمُتَكَبِّرُ) مضاف الیه است، نه صفت.

۱۳۳۹-گزینه ۴ بررسی سایر گزینه ها:

گزینه (۱): فَرَحًا: مفعول مطلق نوعی / گزینه (۲): مُشْتَفَاً: حال است، نه مفعول مطلق / گزینه (۳): تَحْذِيراً: مفعول مطلق تأکیدی است، نه نوعی، چون مستقیماً بعد از آن (ف) آمده است، نه مضاف الیه یا صفت.

۱۳۴۰-گزینه ۱ امر از فعل تَمَتَّعُ = اِمْتَنِعْ

۱۳۴۱-گزینه ۴ اسم فاعل سایر گزینه ها:

گزینه (۱): الْمُتَوَاضِعُ (مُ... یا) / گزینه (۲): صادق: بر وزن فاعل / گزینه (۳): «الصالحين» مفرد آن = صالح (بر وزن فاعل)

۱۳۴۲-گزینه ۴ در گزینه (۴)، کلمه (مُصَلِّح) چون (اسم فاعل) است، باید به صورت (مُصَلِّح) بیاید.

۱۳۴۳-گزینه ۲ در گزینه (۲)، حرکت دومین حرف اصلی فعل (لا یستمع) که به باب (افتعال) رفته است، به صورت نادرست آمده است و باید به شکل (لا یَسْتَمِعُ) بیاید.

۱۳۴۴-گزینه ۱ در این سؤال نیز مانند سؤال قبل دومین حرف اصلی فعل (تَجْتَهِدُ) در گزینه (۱) باید با کسره بیاید یعنی به صورت (تَجْتَهِدُ).

۱۳۴۵-گزینه ۴ در گزینه (۴)، فعل (يَتَعَايَشُوا) چون به باب تَفَاعُل (تَفَاعُل - يَتَفَاعَل - تَفَاعُل) رفته است، حرکت دومین حرف اصلی آن فَتَحَه است نه کسره و باید به صورت (يَتَعَايَشُوا) بیاید.

۱۳۱۹-گزینه ۴ مصدرهای مجرد «شنیدنی» هستند و باید برخی از آن ها را (که در کتاب های درسی ما تکرار شده اند) به خاطر بسپارید. به درسنامه درس ۴ عربی دوازدهم مراجعه کنید.

۱۳۲۰-گزینه ۲ تأکید فعل = مفعول مطلق تأکیدی

فعل اول «یستغفر» و فعل دوم «یَرْجِع» و مصدرهای آن ها به ترتیب (استغفار) و (رُجوع) است.

۱۳۲۱-گزینه ۲ معنی سؤال: مفعول مطلق که مضاف است (یعنی مضاف الیه دارد = مفعول مطلق نوعی) را تشخیص دهید ← در گزینه (۲) کلمه (نظر) مفعول مطلق است و بعد از آن (الْمُتَأَمِّلُ = مضاف الیه) آمده است.

۱۳۲۲-گزینه ۲ (صَحَّحْتُ) فعل جمله است، بنابراین مفعول مطلق آن (تصحیحاً) می باشد.

۱۳۲۳-گزینه ۳ در گزینه (۳) مفعول مطلق ما تأکیدی است، اما در سایر گزینه ها نوعی است.

۱۳۲۴-گزینه ۲ مصدر فعل (قَاتَلَ) که بر وزن فاعَل است، مُقَاتَلَة (مفاعله) می باشد.

۱۳۲۵-گزینه ۲ (تَتَوَكَّل) فعل مضارع از باب (تَفَعَّل) است، بنابراین مصدر آن نیز باید از باب (تَفَعَّل) بیاید ← تَوَكَّلًا

۱۳۲۶-گزینه ۳ کلمه (خائفاً) اسم فاعل است نه مصدر. بنابراین نمی تواند مفعول مطلق باشد. در سایر گزینه ها کلمه (خوف) مصدر است و مفعول مطلق، با این تفاوت که در گزینه (۱) تأکیدی است، اما در گزینه های (۲) و (۴) نوعی است.

۱۳۲۷-گزینه ۲ با توجه با اینکه مفعول مطلق این عبارت یعنی کلمه (تصدیقاً) از باب (تَفَعَّل) است، نتیجه می گیریم که فعل جمله باید حتماً از باب (تفعیل) باشد، یعنی (يُصَدِّقُ). خلاصه در این سؤال نکته قشنگی گنجانده شده است، به این شکل که بر خلاف سؤال های متداول که به ما فعل می دهند و مفعول مطلق آن فعل را می خواهند، در این سؤال ابتکاری مفعول مطلق داده شده و فعل آن خواسته شده است.

۱۳۲۸-گزینه ۴ در این سؤال «مفعول مطلق نوعی» خواسته شده است و از طرفی فعل جمله یعنی أَجَاهِدُ (مضارع، متکلم) از باب مفاعلة است، بنابراین مصدر آن، «مُجَاهِدَة» و چون در سؤال مورد نظر مفعول مطلق نوعی خواسته شده است، گزینه (۱) حذف می گردد.

۱۳۲۹-گزینه ۳ مصدر مُسَاعِد (بر وزن يُفَاعِل) مُسَاعِدَة است، نه (ساعدا).

۱۳۳۰-گزینه ۳ (انتظر) بر وزن «افتعل» و مصدر آن «انتظار» است، نه نظراً (حذف گزینه (۴)) و از طرفی چون مفعول مطلق تأکیدی خواسته شده است، گزینه (۲) که مفعول مطلق نوعی دارد، نمی تواند جواب مورد نظر باشد. گزینه (۱) اسم فاعل است، نه مصدر. در نتیجه نمی تواند مفعول مطلق بسازد.

۱۳۳۱-گزینه ۴ تأکید وقوع فعل = مفعول مطلق تأکیدی

(دعوة) در گزینه (۴) مفعول مطلق تأکیدی است، زیرا بعد از آن (مضاف الیه) یا (صفت) نیامده است. بررسی سایر گزینه ها:

گزینه (۱): جلوس: مفعول مطلق نوعی / گزینه (۲): (متوکلاً) بعد از کان (کُن امر فعل «کان» می باشد) آمده، بنابراین خبر کان است، نه مفعول مطلق. / گزینه (۳): أَخْبَاراً: مفعول به (نسمع أَخْبَاراً: أَخْبَاراً را می شنویم).

یادآوری: أَخْبَار (جمع خبر) را با إِخْبَار (مصدر از أَخْبَر) و به معنی «با خبر کردن» اشتباه نکنید.

۱۲۶۳-گزینه ۱ این سؤال بسیار جالبی است! دقت کنید که (کاد آن لا یُسَمَّعُ = نزدیک بود که شنیده نشود) ← (به سختی شنیده شد) و این معنی فقط در گزینه (۲) آمده است.

۱۲۶۴-گزینه ۱ مفهوم گزینه (۱): هر کس به ما خوبی کند ما را اسیر محبت و لطف خود می کند و دل ما را به دست می آورد. مفهوم درست بقیه گزینه ها:

گزینه (۲): چیزی را که تصدیق و باور آن توسط دیگران سخت است، بر زبان نیاور و نگو. / گزینه (۳): همواره سخن ملایم بگو و زیانت سرخ نباشد. / گزینه (۴): کتابها ما را از تجربه های زندگی بی نیاز نمی سازند.

۱۲۶۵-گزینه ۲ لا تُصَغِّرْ خُذْ = لاتنکبّر

۱۲۶۶-گزینه ۲ مفهوم گزینه (۲): شاید از چیزی بدتان بیاید اما خیر و صلاح شما در آن باشد و این مفهوم به عبارت داده شده نزدیک تر است.

۱۲۶۷-گزینه ۲ گزینه (۲) با گزینه های دیگر که بر ضرورت کار و تلاش برای رسیدن به هدف تأکید می کنند، متفاوت است.

۱۲۶۸-گزینه ۳ مفهوم عبارت سؤال: آنچه بر زبان می آورند با آنچه در دل و فکر دارند، یکی نیست = نفاق و دورویی

۱۲۶۹-گزینه ۱ مفهوم عبارت داده شده و گزینه (۱) شبیه هم می باشد و به معنی: تا مرد سخن نگفته باشد، عیب و هنرش نهفته باشد.

۱۲۷۰-گزینه ۴ عبارت (اخفّض لهما...) برای امر به فروتنی و تواضع در مقابل پدر و مادر گفته می شود.

۱۲۷۱-گزینه ۴ (ادفع بالتی هی أحسن) یعنی شما به گونه زیباتر و بهتر برخورد کن و بدی را با بدی پاسخ نده = مقابل به مثل نکن بلکه زیباتر و بهتر از اینکه با شما برخورد کردند، برخورد کن و عمل کن.

ترجمه درک مطلب ۱:

سه سال بعد از انتشار اسلام بین فقراء مکه، دستور خدا برای علنی کردن دعوت برای همه مردم صادر شد. رسول خدا دعوت خود را علنی ساخت و شعار (لا اله الا الله) و (من رسول خدایم) را سر داد. بعد از این دعوت عمومی سختی های مسلمانان شروع شد و مشرکان مخالفت خود را با دین جدید آغاز کردند. در آغاز، به این فکر افتادند که پیامبر خدا را با مال، جاه و مقام بفریبند و هنگامی که ناکام ماندند، شروع کردند به آزار و شکنجه مسلمانان ضعیف. مشرکان دشمنی خود را ادامه دادند و به فکر بیرون راندن پیامبر و کسانی که او را یاری کردند، از مکه افتادند. پس آنان را در (شعب ابی طالب) محاصره کردند و تعدادی از مسلمانان در محاصره از گرسنگی مردند. اما سرانجام این محاصره به شکست انجامید و مشرکان در از بین بردن اسلام ناکام ماندند.

۱۲۷۲-گزینه ۱ مشرکان چه هنگام به مخالفت با دین جدید پرداختند؟ بعد از اینکه دعوت علنی شد.

۱۲۷۳-گزینه ۲ کافران دشمنی خود را چگونه ادامه دادند و پی گرفتند؟ کافران دشمنی خود را با اخراج و محاصره مسلمانان ادامه دادند.

۱۲۷۴-گزینه ۳ طبق متن: برخی از مسلمانان در هنگام محاصره در (شعب ابی طالب) از گرسنگی مردند و نه قبل از اخراج آنها از مکه.

۱۲۷۵-گزینه ۴ مشرکان سعی کردند پیامبر را با جاه و مال و مقام بفریبند.

ترجمه درک مطلب ۲:

در قرن هجدهم دستگاه بخار را اختراع کردند و با اختراع آن قطارها و ماشین ها در همه شهرهای جهان گسترش یافت. امروزه کمتر شهری است که از قطار و ماشین بی بهره باشد. قطارها علاوه بر جابه جایی مردم و آسان

۱۲۴۶-گزینه ۱ در این سؤال نیز حرکت دومین حرف اصلی فعل ماضی (شاه ردا) در گزینه (۱) به صورت نادرست آمده است و باید به صورت (شاه ردا) بیاید.

۱۲۴۷-گزینه ۳ در گزینه (۳)، حرکت دومین حرف اصلی فعل های (یُفَكِّر) و (یُرَاقِب) به صورت نادرست آمده است.

۱۲۴۸-گزینه ۳ در گزینه (۳)، اسم فاعل (عاملا) باید با کسره زیر حرف (م) بیاید.

۱۲۴۹-گزینه ۳ در این سؤال نیز حرکت دومین حرف اصلی اسم فاعل (الطالب) به صورت نادرست آمده است.

۱۲۵۰-گزینه ۳ در گزینه (۳)، فعل مضارع معلوم (يُلاخِظُ) چون متعلق به باب مفاعلة (فَاعَلَّ - يُفَاعَلُ) می باشد، باید با کسره بیاید نه فتحه.

۱۲۵۱-گزینه ۳ در گزینه (۳)، کلمه (التَّفَكَّر) بر وزن (تَفَعَّلَ) است و یک حرف ماقبل آخر آن باید با ضمه (ة) بیاید نه فتحه یعنی به صورت (التفكّر).

۱۲۵۲-گزینه ۳ در گزینه (۳)، اسم فاعل (جالسون) باید با کسره زیر حرف (ل) بیاید.

۱۲۵۳-گزینه ۴ کلمه (المُلَمَّع) باید به صورت (المُلَمَّع) بیاید.

۱۲۵۴-گزینه ۴ در گزینه (۴) چون جمله شرطی است، حرف (أَنْ) باید به صورت (إِنْ) اگر بیاید.

۱۲۵۵-گزینه ۳ شکل درست بقیه گزینه ها:

گزینه (۱): يَتَفَكَّرُ / گزینه (۲): لَمْ يَسْرَحْ (فعل بعد از حروف جازمه باید به صورت مجزوم بیاید). / گزینه (۴): لَا يَنْتَفِعُ (افْتَعَلَ، يَفْتَعِلُ، اِفْتَعَالَ)

۱۲۵۶-گزینه ۴ موارد نادرست در بقیه گزینه ها:

گزینه (۱): يُسَاعِدُ ← يُسَاعِدُ / گزینه (۲): يَتَقَدَّمُ ← يَتَقَدَّمُ / گزینه (۳): ذَاتَقَةً ← ((اسم فاعل) است و حرکت حرف وسطی باید کسره باشد).

۱۲۵۷-گزینه ۱ با توجه به اینکه بعد از جای خالی اول مستقیماً (اسم) آمده نه فعل، حتماً از (أَنَّ) استفاده می کنیم بنابراین از بین گزینه های (۱) و (۳) یکی را انتخاب می کنیم و چون بعد از جای خالی دوم فعل آمده است نه اسم نمی توانیم از (أَنَّ) = حروف مشبّهة بالفعل استفاده کنیم.

۱۲۵۸-گزینه ۲ شکل درست فعل ها، (يُشَجِّعُونَ) و (لَا يُهَاجِمُ) می باشد.

۱۲۵۹-گزینه ۳ دومین حرف اصلی فعل های ماضی هرگز فتحه نمی گیرند بنابراین فعل (وَضَّحَ) باید به صورت (وَضَّحَ) و اسم فاعل (الحاضرين) باید با کسره زیر حرف (ض) بیاید.

۱۲۶۰-گزینه ۱ موارد نادرست در بقیه گزینه ها:

گزینه (۲): تَحَقَّلَ (مصدر باب تَفَعَّلَ) باید روی تشدید آن ضمه قرار بگیرد. / گزینه (۳): المَتَكَلَّمُ: چون اسم فاعل است، باید به صورت (المتكلم) بیاید. / گزینه (۴): مُشَاهَدَةٌ: مصدر باب مُفَاعَلَةٌ است و دومین حرف اصلی آن فتحه است نه کسره.

۱۲۶۱-گزینه ۲ شکل درست افعال بقیه گزینه ها:

گزینه (۱): يَتَوَاضَعُ ← يَتَوَاضَعُ (تَفَاعَلَ - يَتَفَاعَلُ) / گزینه (۳): لَيْسْتُمْ لَيْسْتُمْ (اِفْتَعَلَ - يَفْتَعِلُ) / گزینه (۴): اجْتَهَدُوا ← اجْتَهَدُوا (فعل امر از باب افْتَعَلَ - يَجْتَهِدُ)

↓
امر
(اجتهد)

۱۲۶۲-گزینه ۲ مفهوم عبارت: دوستان و نزدیکان باید با یکدیگر مهربانانه و دوستانه رفتار کنند اما اگر قرار است با یکدیگر وارد تجارت یا داد و ستدی شوند، باید تعارفات را کنار بگذارند و مانند دو شخص غریبه، همه چیز را بیان و مشخص کنند.